

Koulutuspolitiikan ajankohtaiset

Ammatillinen toinen aste + jatkuva oppiminen/ aikuiskoulutus

AKOL aktiiviopet
Eira Bani & Mirjami Lehikoinen

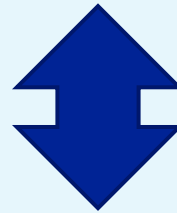

Koulutuspoliittinen edunvalvonta

- Säädökset

- Poliittiset ohjelmat

- Informaatio-ohjaus

OAJ Toimisto

- Vaikuttaminen sisältöihin
- Tukea aluetoiminnalle tulkinassa ja soveltamisessa

OAJ Paikallinen toiminta

- Vaikuttaminen paikalliseen tulkintaan ja soveltamiseen
- Tietoa paikallisesta soveltamisesta ja näkemyksistä OAJ-toimistolle

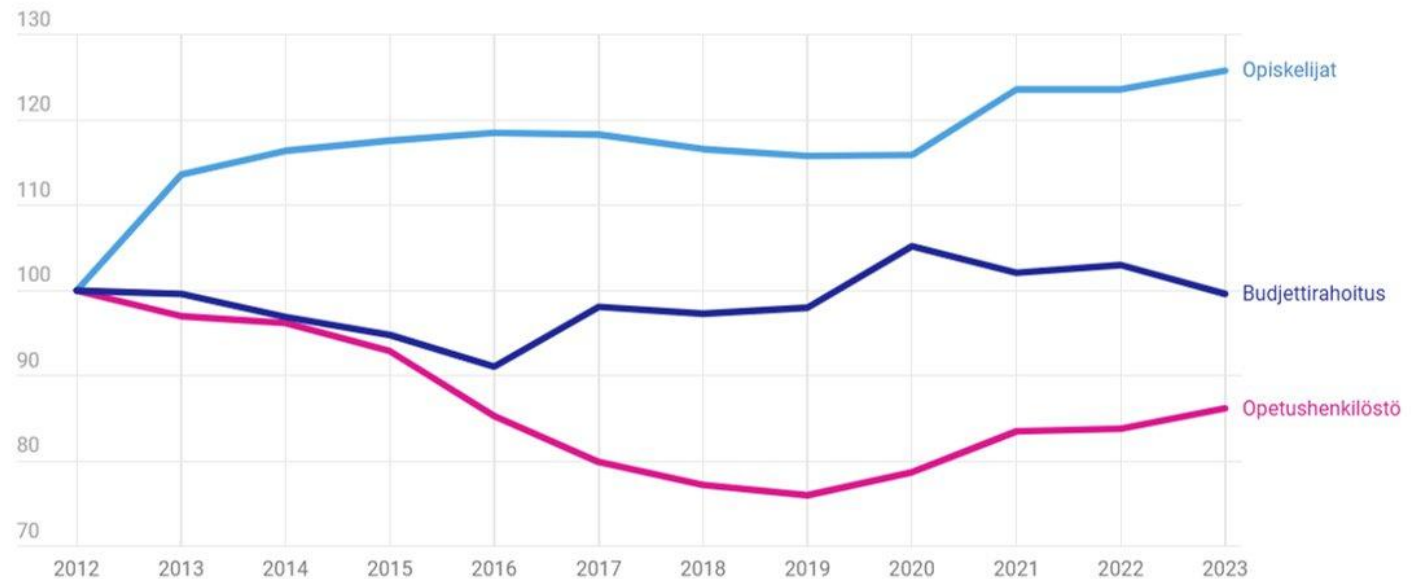
Yleinen tilannekuva

Kokonaisrahoitus sekä opetukseen ja ohjaukseen kohdennetut resurssit eivät tue riittävästi koulutuksen laatua

Osaamisen, yleissivistyksen ja jatko-opintovalmiuksien turvaaminen ei toteudu kaikkien opiskelijoiden osalta yhdenvertaisesti

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen, opiskelijoiden ja opetushenkilöstön kehitys

Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut samaan aikaan, kun opettajien määrä on pienentynyt. Sillä on väistämättä vaikutusta koulutuksen laatuun ja lähiopetuksen määrään. Kuvaajassa näkyy rahoituksen, opiskelijamäärän ja opetushenkilöstön määrän kehitys vuoteen 2012 suhteutettuna. Budjettirahoitus laskettu rahan reaaliarvolla.

Lähde: Valtion talousarviot ja Tilastokeskus • Väline: Datawrapper

Keskeiset uudistukset ammatillisella toisella asteella

Rahoituksen perusteet

- Painopiste suoritukseen, valmistumiseen, työllistymiseen ja jatko-opintoihin → kuinka paljon oppilaitos voi vaikuttaa näihin?

Toiminnan ohjauksen kokeilu → 2026-2033

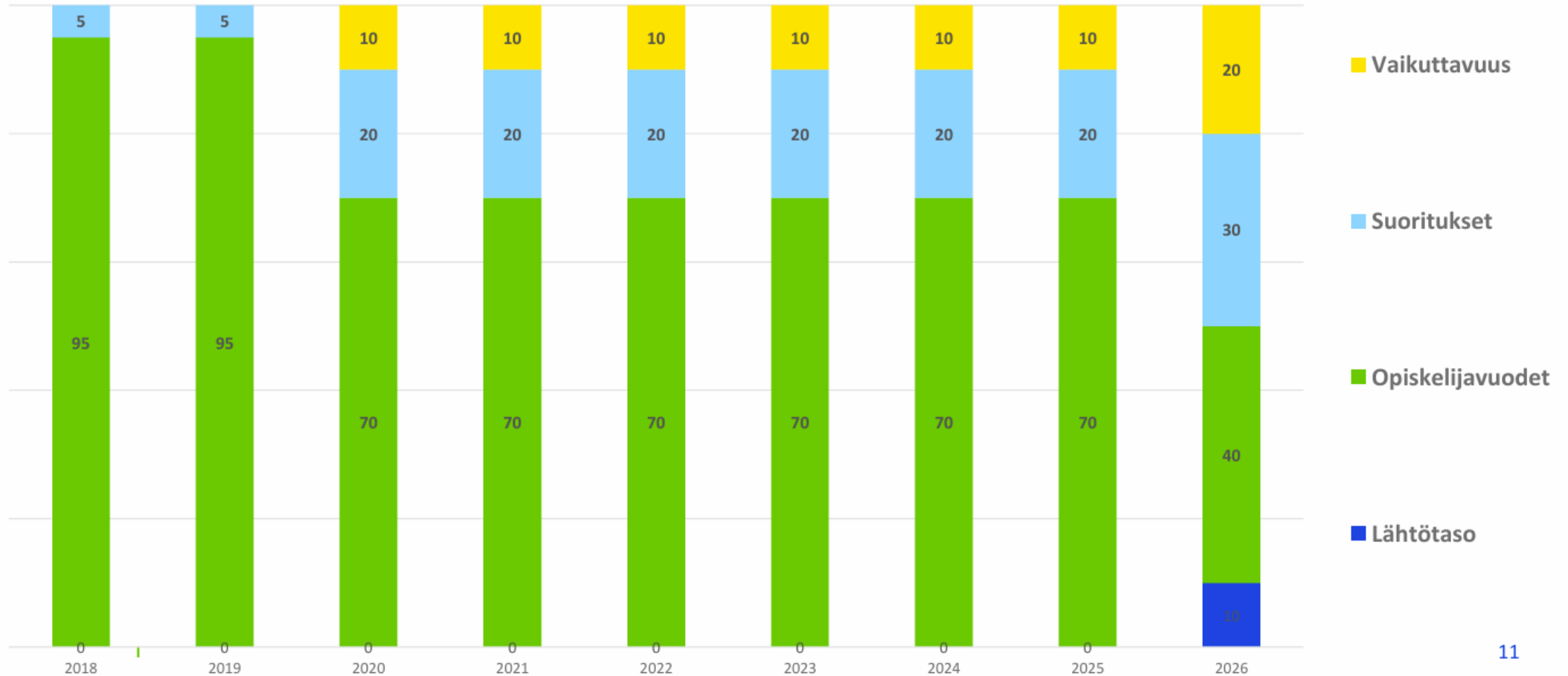
- 40 koulutuksen järjestäjää
- Laajat tutkintojen järjestämisoikeudet
- Tavoite- ja tuloskeskustelut OKM:n kanssa
- Huoli muiden kuin kokeiluun osallistuvien oppilaitosten ohjauksesta

Oppimisen tuki 1.8.2026

- Oppimisen tuki (uusi) & erityinen tuki
- Tuki määritellään tarkemmin – opettaja/erityisopetta ja
- Tuen tarve kasvaa, resurssit vähenevät

Kokonaisrahoituksen jakautuminen eri osioihin,

Laskennallisen rahoituksen osuudet prosentteina, valtionosuusrahoitus yhteensä, järjestäjäkohtaisesti rahoitus toteutuu eri osuuksilla, ei strategiarahoitusta

Oppimisen tuki 1.8.2026 – amm. 2. aste

Oppimisen tuki 63 § - UUSI

- Tukiopetus - opettaja
 - Valmiudet opiskeltavissa aineissa
 - Opiskelutekniikka
 - Tutkintoon liittyvä kielitaito
- Erityisopetus (kapea-alainen) & konsultaatio
- Muu ohjaus ja tuki

Kirjataan HOKS – KATSO
OPH:N OHJEISTUS s. 7!

Erityinen tuki 64 §

- Erityisopetus - erityisopettaja
- Erityisopettajan konsultaatio
- Erityiset opetus- ja opiskelujärjestelyt
- Oikeus myös **työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa**

Tehdään päätös

Vaativa erityinen tuki 65 §

- Yksilöllinen, laaja-alainen ja monipuolinen erityinen tuki

Tehdään päätös

Syksy 2026

Koulutuksen järjestäjä

Olen hoitanut kuntoon yhteistyössä henkilöstön kanssa:

- Tukitoimien ja prosessin suunnittelu
- Henkilöstön koulutus → jatkuu syksyllä
- Työaika vuosityösuunnitelmiin
- Seurannan ja vaikuttavuuden arviointi

Kirjaamisen ohjeistukset ja pohjat vielä todennäköisesti vaiheessa → ohjeet OPH:lta tulivat liian myöhään.

Opettaja

Ymmärrän roolini tuen antajana.

- Varmistan, että työsuunnitelmassa on huomioitu oppimisen tuki/erityinen tuki tarvittaessa
- Käytän työaika tehokkaasti
- Jos resursoitu väärin, olen ajoissa yhteydessä esihenkilöön
- Vaadin ja varmistan, että työsuunnitelmaa muutetaan tarvittaessa vastaamaan todellista työajan tarvetta

Syksy 2026 on opettelua, mutta hälyytyskellot soivat mm. jos...

- henkilöstöä ei ole koulutettu uudistukseen
- opetusta vähennetään ja opetukseen varattua työaika siirretään oppimisen tukeen
- oletetaan, että samalla työajalla annan tukiopetusta ja opetusta
- edellytetään kirjattavaksi miljoonaa eri asiaa oppimisen tuesta
- sanotaan, että oppimisen tukea/erityistä tukea annetaan vain oppivelvollisille
- edellytetään, että annan samalla ajalla erityistä tukea työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa kuin aiemmin.
- erityisopettajan oletetaan keskittyvän vain erityisen tuen opiskelijoihin.
- erityisen tuen päätöksiä ei enää tehdä

Katso: OAJ:n [kysymyksiä ja vastauksia](#) (sivun lopussa).
Ole matalalla kynnyksellä yhteydessä!

Eduskunta- vaalitavoitteet, ammattillinen toinen aste

1. Lisätään ammatillisen koulutuksen lähiopetusta turvaamaan työelämään ja jatko-opintoihin tarvittava osaaminen
2. Ammatillisen koulutuksen käyneiden osaamisen ajantasaisuudesta ja jatkuvasta oppimisesta huolehtimalla turvataan pitkät työurat ja vahva kilpailukyky
3. Turvataan opiskelijoiden oikeus laadukkaaseen ja yhdenvertaiseen ammatilliseen koulutukseen laatimalla kansalliset laatukriteerit
4. Turvataan ammatillisen koulutuksen saavutettavuus

Ammatillisen koulutuksen opetuksen määrä

Lähiopetuksen määrä on riittämätön ja valtakunnallisesti liian vaihteleva – luotettavaa tietoa annetun lähiopetuksen määrästä ei ole saatavilla.

- OAJ: Asetukseen muutos ”oppivelvollisille vähintään 18 tuntia/osaamispiste”, **kokonaiset viikot opetusta/ohjausta.**
- **Määriteltävä tarkemmin mitä tarkoittaa opetus ja ohjaus**
- Myös aikuisille turvattava riittävä määrä lähiopetusta.
- Lähiopetuksen toteutumista on seurattava.
- Riittävästi opettajille aikaa opetuksen suunnitteluun ja osaamisen arviointiin

HUOM! Ammatillisen koulutuksen valtakunnalliset linjaukset ja tavoitteet (OKM)

Ammatillisen koulutuksen opetuksen laatu

Laadun kehittäminen.

- Opetusryhmien kokoa ja opettajan vastuulla olevien opiskelijoiden määrää rajattava
- HOKSiin kirjattavien asioiden määrää rajattava – keskittyttävä kohtaamisiin.
- Oppilaitoksessa opittuja tietoja ja taitoja arvioitava numeraalisesti 1-5.
- Kansalliset laatukriteerit
- Opettajille säännöllistä täydennyskoulutusta ja työelämäjaksoja (työajalla)
- Ei kelpoisina työskentelevien opettajien kannustaminen pedagogisiin opintoihin.

Jatko-opintojen mahdollisuudet ja niihin hakeutuminen

Ammatillisen koulutuksen ohjauksessa on huomioitu mahdollisuus hakea korkeakoulutukseen

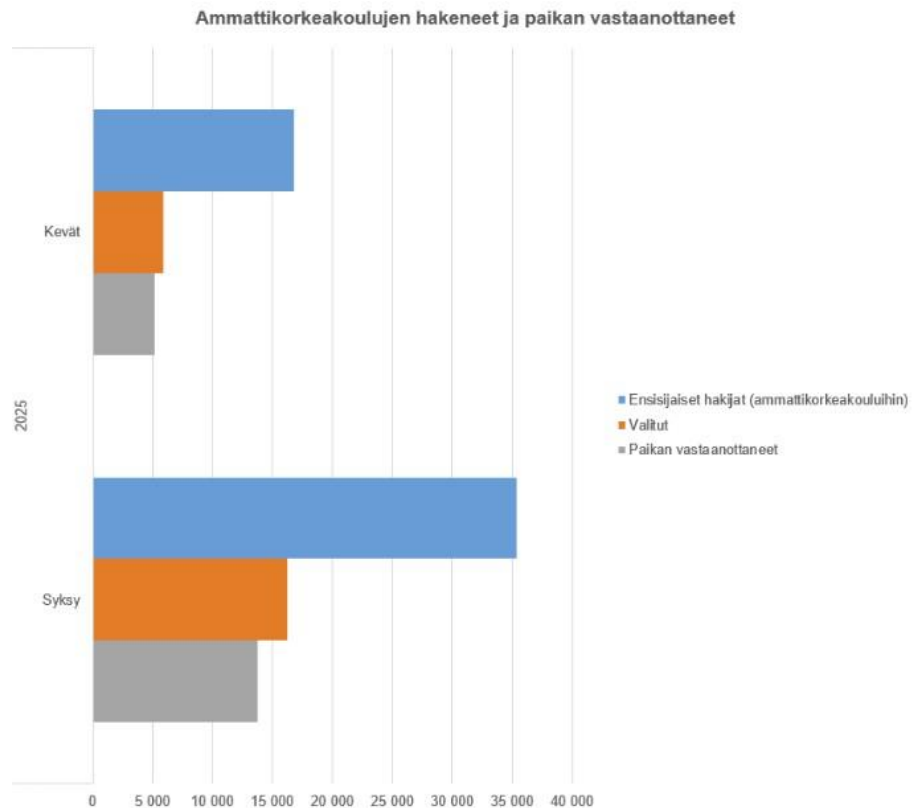
Väyläopinnot, Taitajapolku, opintoseteli

- Ammatillisen koulutuksen tehtävänä:
 - tuottaa ammatti- ja sivistystä,
 - tuottaa jatko-opintokelpoisuutta,
 - kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen tarpeisiin,
 - kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista,
 - edistää työllisyyttä.
- Polkuja ja mahdollisuuksia jatko-opintoihin tulee markkinoida aktiivisemmin.
- 30 pisteen opintoseteli, tutkinnon osien ja osakokonaisuuksien tarjonta
- Ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun siirtyneet pärjäävät hyvin ja valmistuvat jopa nopeammin kuin lukioväylän kautta tulleet (AMK)

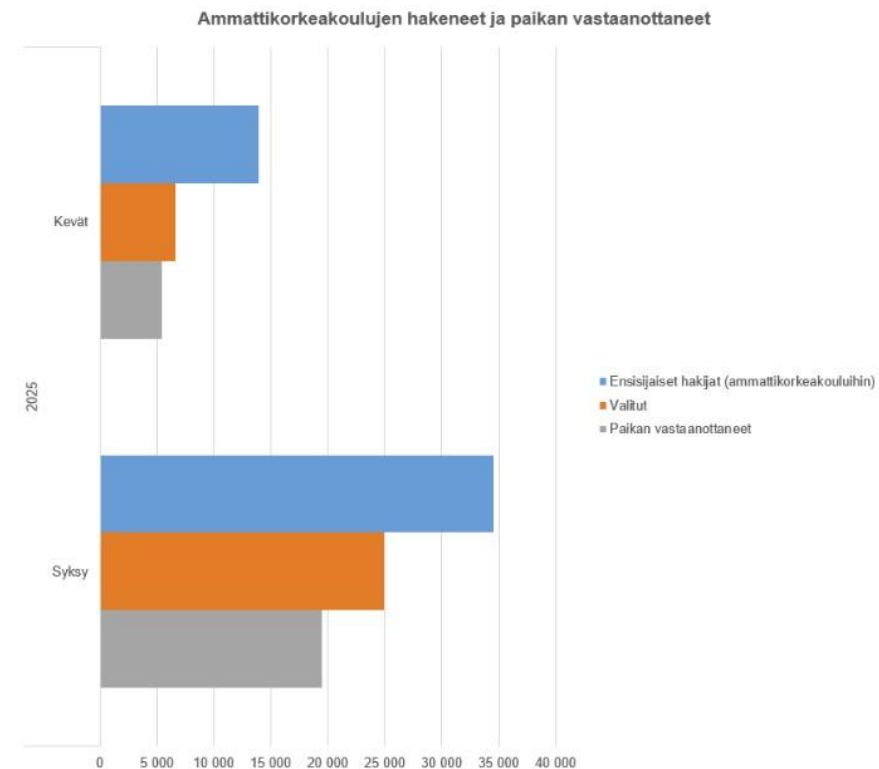
Ammatillisesta AMKeihin hakenneet

Hakijoita yhtä paljon ammatillisesta AMKeihin kuin lukioista, mutta valittuja ja paikan vastaanottaneita huomattavasti vähemmän

Pohjakoulutus: ammatillinen perustutkinto

Pohjakoulutus lukio

Eduskuntavaalitavoitteet, vapaa sivistystyö

- Vahvistetaan kansalaisopistojen antamaa koulutusta maahanmuuttotaisille vanhemmille ja muille aikuisille.
- Laajennetaan mahdollisuuksia järjestää opiskeluvalmiuksia ja elämän hallintaa tukevia koulutuksia.
- Turvataan kohtuullisilla kurssimaksuilla jatkuvan oppimisen ja harrastusmahdollisuuksien saavutettavuus.

OAJ:n ratkaisut TUVA-koulutukseen

1. Alueellinen saatavuus lähiopetuksena on turvattava. Erityisopettaja/opinto-ohjaajamitoitukset!
2. Opiskelijalle tarvitaan oikeus oppimisen tukeen & rahoitus tälle
3. Tarvitaan toisen asteen opetuskielen osaamiseen valmentavat opinnot
4. Kuntouttavan opetuksen aloitetta on edistettävä TUVA-koulutuksen rinnalla huomioiden työnjako, rahoitus ja kelpoisuudet → STM:n kanssa yhteistyössä.

HE luonnos (4/2026) esitetyt keinot riittämättömiä --> eduskuntaan vko 40

ETUSIVU / BLOGIARTIKKELIT / NIVELVAIHEEN KOULUTUKSEN TUEKSI TARVITAAN AITOJA TOIMIA

Nivelvaiheen koulutuksen tueksi tarvitaan aitoja toimia

Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) lainsäädäntöä ollaan kehittämässä. Ennen kuin kehittämistä jatketaan, olisi kuitenkin syytä pysähtyä tarkastelemaan koulutuksen nykytilannetta, kirjoittaa OAJ:n erityisasiantuntija Mirjami Lehtikoinen blogikirjoituksessaan.

KOULUTUKSEN LAATU Mirjami Lehtikoinen BLOGI 29.10.2025 - 08.24

<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/blogiartikkelit/asiantuntijoiden-blogit/2025/nivelvaiheen-koulutuksen-tueksi-tarvitaan-aitoja-toimia/>

ETUSIVU / BLOGIARTIKKELIT / MINNE UNOHTUI TUVA-KOULUTUS, KUN OPPIMISEN TUKEA UUDISTETTIIN?

Minne unohtui TUVA-koulutus, kun oppimisen tukea uudistettiin?

Kun oppimisen tukea uudistettiin, tarkoituksena oli saada tuki jatkumaan saumattomasti. Näin ei kuitenkaan tapahtunut: tutkintoon valmentava koulutus eli TUVA unohdettiin uudistuksessa täysin.

OPPIMISEN TUKEA Mirjami Lehtikoinen BLOGI 28.08.2025 - 07.00

<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/blogiartikkelit/asiantuntijoiden-blogit/2025/minne-unohtui-tuva-koulutus-kun-oppimisen-tukea-uudistettiin/>

Jatkuvan oppimisen kehittäminen

OAJ:n ratkaisuja jatkuvan oppimisen kehittämiseen

Keskeisten toimijoiden on päätettävä jatkuvan oppimisen strategiasta yhdessä.

- *Osaamisen aika - projektin teesit ja rahoituksen periaatteet uudistetaan keskeisten toimijoiden yhteistyönä (sitoutuminen)*

Lisätään yhteisymmärrystä siitä, miten osaamisen kehittämiseen sijoittaminen tuottaa pitkällä aikavälillä

- *jatketaan työ2030 ohjelmaa*
- *johtamisen kehittäminen*
- *mahdollistetaan täydennyskoulutus työn ohessa,*
- *palautetaan OPH:n opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksen rahoitus*

Jatkuvan oppimisen mahdollistamiseksi on poistettava työikäisen väestön osaamisen kehittämisen esteet

- *koulutusseteli työikäiselle parantamaan työmarkkina-asemaa*
- *jatkuvan oppimisen rahoitusmalli*

Jatkuvan oppimisen rahoitusmalli

lyhyesti

1/2

Aikuiskoulutustukea korvaava malli

Työllisyysrahasto
myöntäisi tuen

- Kerätään työttömyysvakuutusmaksuista, kuten aiemmassa aikuiskoulutustuessa
- Tuki on kiinteä 1800 €/kk, ja sitä maksetaan niistä päivistä, jotka opiskelija on opintojen vuoksi poissa töistä, eikä saa palkkaa (harjoittelut, opintojen lähipäivät)
- Työnantaja ei maksa opiskelijalle palkkaa, vaikka harjoittelu joltain osin voitaisi suorittaa omalla työpaikalla. Työnantaja vastaa sen sijaan sijaisen palkkakuluista sekä maksaa harjoittelua ohjaavalle opettajalle korvauksen.
- Tuki ei estä hakemasta muita opintososiaalisia etuja, jos opintoja suorittavalla on muutoin niitä oikeus saada.

Jatkuvan oppimisen rahoitusmalli

lyhyesti

2/2

Hallituskausittain päätetään rahoituksen määrästä sekä kriteereistä, jotka tulee täyttää, jotta voi hakea uutta tukea.

Kriteereinä tuen saamiselle voisi olla ESIM.,

- henkilö kouluttautuu työvoimapula-alalle,
- henkilö nostaa koulutuksella koulutustasoaan,
- opintovapaan ajalle palkataan työtön työnhakija,
- koulutus on tarpeen:
 - nykyisen viran/toimen säilymiseksi (esim. lisäkelpoisuuden hankkiminen),
 - työkyvyn ja työuran jatkumisen kannalta (esim. työssäjaksaminen, uran vaihto tms. vastaavan syyn johdosta)
- työnantaja mahdollistaa opinnoista tietyn osan palkallisena ja/tai työn ohessa suoritettavaksi.

Syksyn Saunat + muita tapahtumia

- Amissauna 12: ma 28.9. kello 16.30: Uutta OsaAmista – tutkimuksen tulokset. Haaga-Helian ja OAJ:n tekemä tutkimus tarkastelee mm. ammatillisen koulutuksen pedagogista johtamista ja työaikaa.
- Amissauna 13: ma 2.11. kello 16.30: Missä mennään oppimisen tuen uudistuksessa
- Amissauna 14: ma 16.11. kello 16.30: Aikuiskoulutus ja jatkuva oppiminen

- Pienet opintokokonaisuudet – POKOT hankkeen kokoomateoksen julkaisutilaisuus 7.9.2026 klo 14-16 (Haaga-Helia)
- Syksyn tutkimuskoosteen julkaisuwebi 29.9.2026 klo 9-11 (Ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut kasvun tekijöinä)
- Keväällä ilmestynyt tutkimuskooste: Koulutus- ja osaamistason nosto on ensisijaista talouskasvulle
- OPH: Ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen toimeenpanon tuki – 10 Oppimisen tuki ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa 2.9. kello 13. Huom! Etukäteisilmo
- OPH: Ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen toimeenpanon tuki – 11 Työpaikalla tapahtuva erityinen tuki 28.10. kello 13. Huom! Etukäteisilmo

Kiitos!

Jatketaan keskustelua tämän jälkeenkin:

Eira Bani, ammatillinen aikuiskoulutus (jatkuva oppiminen),
AI ja Digi, ammatillisten esihenkilöiden tuki, KV-asiat
eira.bani@oaj.fi puh: 040 921 0394

Lauri Kurvonen, työpaikalla tapahtuva opetus, koulutuksen
ennakointi ja arviointi, kestävä kehitys ja yrittäjyyskasvatus
lauri.kurvonen@oaj.fi puh: 020 748 9615

Mirjami Lehikoinen, ammatillinen toinen aste,
oppivelvollisuus, oppimisen tuki, TUVA ja TELMA -koulutus
mirjami.lehikoinen@oaj.fi puh: 020 748 9628

Hannele Louhelainen, taiteen perusopetus,
korkeakoulupolitiikka, ammatillinen opettajakoulutus
hannele.louhelainen@oaj.fi puh: 040 527 9907